

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

9 септември 2021 година*

„Преюдициално запитване — Член 20, параграф 2, буква а) ДФЕС — Член 47, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Регламент (ЕО) № 1206/2001 — Сътрудничество между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела — Член 1, параграф 1, буква а) — Регламент (ЕС) № 1215/2012 — Компетентност, признаване и изпълнение на съдебни решения по граждански и търговски дела — Член 5, параграф 1 — Неудовлетворени вземания — Съдебни решения — Заповеди за изпълнение — Връчване — Длъжник, който пребивава на неизвестен адрес в държава членка, различна от държавата членка на сезирания съд“

По съединени дела C-208/20 и C-256/20

с предмет две преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Софийски районен съд (България), с актове от 14 май 2020 г. (C-208/20) и от 10 юни 2020 г. (C-256/20), постъпили в Съда съответно на 14 май 2020 г. и на 10 юни 2020 г., в рамките на производства по дела

„Топлофикация София“ ЕАД,

„ЧЕЗ Електро България“ АД,

„Агенция за контрол на просрочени задължения“ ЕООД (C-208/20),

и

„Топлофикация София“ ЕАД (C-256/20),

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: L. Bay Larsen, председател на състава, R. Silva de Lapuerta (докладчик), заместник-председател на Съда, и M. Safjan, съдия,

генерален адвокат: M. Bobek,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

* Език на производството: български.

като има предвид становищата, представени:

- за „Агенция за контрол на просрочени задължения“ ЕООД, от Я. Б. Янакиев,
- за Европейската комисия, от М. Heller и И. Залогин, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на член 20, параграф 2, буква а) ДФЕС във връзка с член 47, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), на член 1, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета от 28 май 2001 година относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела (ОВ L 174, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 138), както и на член 5, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1).
- 2 Запитванията са отправени в рамките на спорове по дело С-208/20 между „Топлофикация София“ ЕАД, „ЧЕЗ Електро България“ АД и „Агенция за контрол на просрочени задължения“ ЕООД, както и по дело С-256/20 между „Топлофикация София“, от една страна, и физически лица, които не са страни в производството, относно събирането на неудовлетворени вземания, от друга страна.

Правна уредба

Регламент № 1206/2001

- 3 Съгласно член 1 от Регламент № 1206/2001:

„1. Настоящият регламент се прилага по отношение на граждански или търговски дела, когато съд на държава членка, в съответствие с разпоредбите на правото на тази държава, изисква:

- а) компетентният съд на друга държава членка да осигури доказателство, или
- б) да си осигури доказателство направо в друга държава членка.

2. Искането не се прави за събиране на доказателство, за което няма намерение да се използва при започнати или предстоящи съдебни процедури.

[...]“.

4 Член 4, параграф 1, буква б) от посочения регламент гласи:

„Искането трябва да бъде изготвено чрез използването на формуляр А или, ако е подходящо, формуляр I от приложението. То трябва да съдържа следните подробности:

[...]

б) имената и адресите на страните по процедурата и техните представители, ако има такива“.

Регламент № 1215/2012

5 Член 1, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 гласи:

„Настоящият регламент се прилага по граждански и търговски дела, независимо от естеството на съда или правораздавателния орган. Той не обхваща, по-специално, данъчни, митнически или административни дела, нито отговорността на държавата за действия или бездействия при упражняването на държавна власт (acta iure imperii)“.

6 Член 4, параграф 1 от същия регламент гласи:

„При условията на настоящия регламент, искиове срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

7 Член 5, параграф 1 от посочения регламент има следния текст:

„Срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искиове в съдилищата на друга държава членка само при съблюдаване на правилата, установени в раздели 2—7 от настоящата глава“.

Споровете в главните производства и преюдициалните въпроси

Дело С-208/20

8 Запитващата юрисдикция, Софийски районен съд (България), е сезирана с три съдебни спора.

9 Първият спор се отнася до иск, предявен от „Топлофикация София“, за установяване на съществуването на вземане за топлинна енергия, доставена до имот в София (България), срещу физическо лице, след като в рамките на производство за издаване на заповед за изпълнение срещу това лице то не е намерено на посочения в исковата молба адрес. При извършена проверка от посочената юрисдикция се установява, че този адрес е неговият постоянен и настоящ адрес, с който е регистриран в Национална база данни „Население“. По сведения на съсед обаче посоченото лице живее от седем години във Франция.

10 При втория спор горепосоченият съд по искане на доставчика на електрическа енергия „ЧЕЗ Електро България“ издава заповед за изпълнение срещу физическо лице за неплатени фактури за електрическа енергия, доставена до имот в град София, и разпорежда тя да бъде

върчена на посочения от „ЧЕЗ Електро България“ адрес, който съответства на постоянния и настоящ адрес на лицето, както е посочен в Национална база данни „Население“. На горепосочения адрес обаче се е оказало невъзможно намирането на лицето, което по данни на съсед живее от една година в Германия.

- 11 При третия спор запитващата юрисдикция по искане на дружество за събиране на прехвърлени задължения, а именно „Агенция за контрол на просрочени задължения“, издава заповед за изпълнение срещу физическо лице, което не е върнало кредита си на финансова институция със седалище в София, и разпорежда тя да му бъде върчена на посочения от това дружество адрес, който съответства на постоянния и настоящ адрес на лицето, така както е посочен в Национална база данни „Население“. На горепосочения адрес обаче се е оказало невъзможно намирането на лицето, което според майка му живее от три години в Германия.
- 12 Запитващата юрисдикция си поставя въпроса дали както по силата на българското право е длъжна да извърши служебна проверка за адреса в България на лицата, на които трябва да бъде връчен съдебен акт, по същия начин е длъжна да извърши такава проверка и при компетентните органи на друга държава членка, когато се установи, че адресатът на съдебно решение като разглежданите в главните производства живее в последната държава членка.
- 13 Освен това запитващата юрисдикция поставя въпрос за тълкуването на член 5, параграф 1 от Регламент № 1215/2012. В това отношение по същество тя иска да се установи дали тази разпоредба трябва да се тълкува в смисъл, че когато изглежда вероятно или е сигурно, че даден длъжник няма обичайно местопребиваване в нейния съдебен район, тя не допуска съдът да издаде заповед за изпълнение срещу този длъжник или заповедта да влезе в сила. Тя иска също да се установи дали при тази хипотеза посочената разпоредба я задължава служебно да обезсили такава заповед.
- 14 При тези обстоятелства Софийски районен съд решава да спре производствата и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
 - „1) Следва ли член 20, параграф 2, буква а) [ДФЕС] във връзка с член 47, параграф 2 от Хартата, принципите за забрана за дискриминация и за равностойност на процесуалните мерки в националния съдебен процес, както и член 1, [параграф 1,] буква а) от Регламент [№ 1206/2001] да се тълкуват в смисъл, че когато националното право на сезирания съд предвижда същият да извършва служебна справка за адрес на ответника в собствената си държава и се установи, че този ответник се намира в друга държава от Европейския съюз, сезираният национален съд е задължен да извърши справка за адреса на ответника и при компетентните органи в държавата, където той пребивава?
 - 2) Следва ли член 5, параграф 1 от Регламент [№ 1215/2012] във връзка с принципа за осигуряване на процесуални средства от националния съд за ефективна защита на правата, произтичащи от правото на Съюза, да се тълкува в смисъл, че при определяне на обичайното местопребиваване на длъжник като предпоставка по националното право за провеждане на едностранно формално производство без събиране на доказателства, каквото е това за издаване на заповед за изпълнение, националният съд е длъжен да тълкува всяко обосновано съмнение за това, че длъжникът има обичайно

местопребиваване в друга държава от Европейския съюз, като липса на правна предпоставка за издаване на такава заповед, съответно — като основание за невлизане на заповедта в сила?

- 3) Следва ли член 5, параграф 1 от Регламент [№ 1215/2012] във връзка с принципа за осигуряване на процесуални средства от националния съд за ефективна защита на правата, произтичащи от правото на Съюза, да се тълкува в смисъл, че задължава национален съд, който след издаване на заповед за изпълнение срещу определен длъжник е установил, че този длъжник вероятно няма обичайно местопребиваване в държавата на съда, и при условие че това представлява пречка за издаване на заповед за изпълнение срещу такъв длъжник по националното право, да обезсили издадената заповед за изпълнение служебно въпреки липсата на изрична законодателна разпоредба в този смисъл?
- 4) Ако отговорът на въпрос 3 е отрицателен, то следва ли посочените в същия въпрос разпоредби да се тълкуват в смисъл, че задължават националния съд да обезсили издадената заповед за изпълнение, ако е извършил проверка и е установил със сигурност, че длъжникът няма обичайно местопребиваване в държавата на сезирания съд?“.

Дело С-256/20

- 15 По това дело по искане на „Топлофикация София“ запитващата юрисдикция, Софийски районен съд, издава заповед за изпълнение срещу физическо лице за неплатени фактури за топлинна енергия, доставена до имот в София, и разпорежда тя да му бъде връчена по неговия постоянен и настоящ адрес. След два опита за връчване обаче се е оказало невъзможно намирането на този адрес на лицето, което по сведения на управителя на етажната собственост живее в Германия и рядко пребивава на посочения адрес.
- 16 При тези обстоятелства Софийски районен съд решава да спре производството и да постави на Съда три преюдициални въпроса, чийто текст е идентичен с този на въпроси от втори до четвърти, поставени по дело С-208/20.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос по дело С-208/20

- 17 С първия си въпрос по дело С-208/20 запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 20, параграф 2, буква а) ДФЕС във връзка с член 47, параграф 2 от Хартата, принципите на недопускане на дискриминация и на равностойност, както и член 1, параграф 1, буква а) от Регламент № 1206/2001 трябва да се тълкуват в смисъл, че когато съгласно правната уредба на дадена държава членка нейните съдилища са задължени служебно да извършат справка за адреса в тази държава членка на лицата, на които трябва да бъде връчен съдебен акт, тези съдилища са задължени да извършат справка за адреса на лицето, на което трябва да бъде връчено съдебно решение и при компетентните органи в друга държава членка, когато се установи, че това лице пребивава в последната държава членка.

- 18 Що се отнася, на първо място, до исканото тълкуване на член 20, параграф 2, буква а) ДФЕС във връзка с член 47, параграф 2 от Хартата, както и на принципите на недопускане на дискриминация и на равностойност, в самото начало следва да се припомни, че в рамките на преюдициалното производство, предвидено в член 267 ДФЕС, между спора, с който е сезирана запитващата юрисдикция, и разпоредбите от правото на Съюза, чието тълкуване се иска, трябва да има такава връзка, че това тълкуване да е обективно необходимо за акта, който трябва да бъде постановен от тази юрисдикция (определение от 20 януари 2021 г., *Bezirkshauptmannschaft Kirchdorf*, С-293/20, непубликувано, ЕУ:С:2021:44, т. 23 и цитираната съдебна практика).
- 19 Освен това Съдът е подчертал, че е важно националният съд да посочи конкретните причини, поради които има съмнения относно тълкуването на правото на Съюза и счита за необходимо да постави преюдициални въпроси на Съда. В това отношение е необходимо в самия акт за преюдициално запитване националната юрисдикция да даде минимални разяснения относно причините да иска тълкуване именно на посочените от нея разпоредби на правото на Съюза, както и относно връзката, която установява между тези разпоредби и националното законодателство, приложимо към разглеждания от нея спор (решение от 16 юли 2020 г., *Adusbef* и др., С-686/18, ЕУ:С:2020:567, т. 37 и цитираната съдебна практика).
- 20 Тези изисквания към съдържанието на преюдициалното запитване са посочени изрично в член 94 от Процедурния правилник на Съда, с който запитващата юрисдикция би следвало да е запозната в рамките на въведеното от член 267 ДФЕС сътрудничество между Съда и националните юрисдикции и с който тя следва добросъвестно да се съобразява. Те са припомнени в точка 15 от Препоръките на Съда на Европейския съюз към националните юрисдикции относно отправянето на преюдициални запитвания (ОВ С 380, 2019 г., стр. 1) (решение от 16 юли 2020 г., *Adusbef* и др., С-686/18, ЕУ:С:2020:567, т. 38 и цитираната съдебна практика).
- 21 В случая обаче, от една страна, от акта за преюдициално запитване по дело С-208/20 изобщо не следва, че споровете в главните производства имат каквато и да било отношение към член 20, параграф 2, буква а) ДФЕС във връзка с член 47, параграф 2 от Хартата, както и с принципите на недопускане на дискриминация и на равностойност.
- 22 От друга страна, запитващата юрисдикция не посочва причините, поради които според нея тълкуването на тези разпоредби и принципи е необходимо за разрешаването на споровете, нито обяснява установената от нея връзка между тях и разглежданата в главните производства национална правна уредба.
- 23 Следователно първият въпрос е недопустим, доколкото се отнася до тълкуването на посочените разпоредби и принципи.
- 24 Що се отнася, на второ място, до тълкуването на член 1, параграф 1, буква а) от Регламент № 1206/2001, следва да се припомни, че съгласно посочената разпоредба този регламент се прилага по отношение на граждански или търговски дела, когато съд на държава членка, в съответствие с разпоредбите на правото на тази държава, изисква компетентният съд на друга държава членка да осигури доказателство.

- 25 Издирването на адреса на лице, на което трябва да бъде връчено съдебно решение, обаче не представлява действие по „осигурява[не на] доказателство“ по смисъла на посочената разпоредба, което да попада в приложното поле на този регламент.
- 26 В това отношение следва да се отбележи, че съгласно член 4, параграф 1, буква б) от същия регламент в такова искане трябва да се посочат по-специално имената и адресите на страните.
- 27 От това следва, че искане на съд на държава членка за справка в друга държава членка за адреса на лице, на което трябва да бъде връчено съдебно решение, не се урежда от Регламент № 1206/2001, поради което последният не се прилага в случай като разглеждания в главните производства.
- 28 С оглед на всички гореизложени съображения на първия въпрос по дело С-208/20 следва да се отговори, че член 1, параграф 1, буква а) от Регламент № 1206/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че не се прилага в случай, в който съд на държава членка извършва в друга държава членка справка за адреса на лице, на което трябва да бъде връчено съдебно решение.

По въпроси от втори до четвърти по дело С-208/20 и по трите въпроса по дело С-256/20

- 29 С въпроси от втори до четвърти по дело С-208/20 и с трите си въпроса по дело С-256/20 запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 5, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска съд на държава членка да издаде заповед за изпълнение срещу длъжник и съответно заповедта да влезе в сила, или да го задължи да обезсили посочената заповед, когато изглежда вероятно или е сигурно, че длъжникът няма обичайно местопребиваване в съдебния район на този съд.
- 30 Съгласно тази разпоредба срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани иски в съдилищата на друга държава членка само при съблюдаване на правилата, установени в раздели 2—7 от глава II от посочения регламент.
- 31 В самото начало трябва да се отбележи, че както е видно от самия текст на член 267 ДФЕС, отправеното преюдициално запитване трябва да е „необходимо“, за да може запитващата юрисдикция да постанови „[своето] решение“ по образуваното пред нея дело. Така преюдициалното производство по-специално предполага действително наличие на висящ пред националните юрисдикции спор, в който те трябва да се произнесат с решение, отразяващо евентуално решението по преюдициалното запитване (решение от 24 ноември 2020 г., *Openbaar Ministerie* (Съставяне на подправени документи), С-510/19, ЕУ:С:2020:953, т. 27 и цитираната съдебна практика).
- 32 В случая обаче от актовете за преюдициално запитване е видно, че запитващата юрисдикция вече е издала заповеди за изпълнение срещу ответниците в главните производства и че едва на етапа на връчване на посочените заповеди на ответниците тази юрисдикция е установила, че те вече не пребивават в съдебния ѝ район, а вероятно са в друга държава членка на неизвестни адреси.

- 33 Следователно при тези обстоятелства тълкуването на член 5, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 очевидно не е необходимо, за да позволи на запитващата юрисдикция да обоснове компетентността си да издаде посочените заповеди, тъй като тази юрисдикция вече ги е издала и следователно, преди да ги издаде, несъмнено е признала тази компетентност.
- 34 От това следва, че вторият въпрос по дело С-208/20 и първият въпрос по дело С-256/20 са недопустими, доколкото се отнасят до това дали тази разпоредба не допуска при такива обстоятелства съд на държава членка да издаде заповед за изпълнение срещу длъжник, когато изглежда вероятно или е сигурно, че длъжникът няма обичайно местопребиваване в съдебния район на този съд.
- 35 Що се отнася до въпросите дали при обстоятелства като разглежданите в главните производства член 5, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска издадените от съответния съд заповеди за изпълнение да влязат в сила или че задължава този съд да обезсили посочените заповеди, достатъчно е да се констатира, че тази разпоредба няма никаква връзка с процесуалните правила на държавите членки, уреждащи, от една страна, условията, при които съдебните решения влизат в сила, и от друга страна, валидността на тези решения.
- 36 В това отношение следва да се припомни, че Регламент № 1215/2012 има за цел не да уеднакви всички процесуални правила на държавите членки, а да уреди в отношенията между тези държави съдебната компетентност за разрешаване на споровете в гражданската и търговската област и да улесни изпълнението на съдебните решения (решение от 31 май 2018 г., Nothartová, С-306/17, ЕУ:С:2018:360, т. 28 и цитираната съдебна практика).
- 37 Тъй като този регламент не определя нито условията, при които съдебните решения влизат в сила, нито условията, уреждащи валидността на тези решения, следователно тези условия попадат в обхвата на процесуалната автономия на държавите членки (вж. в този смисъл решение от 31 май 2018 г., Nothartová, С-306/17, ЕУ:С:2018:360, т. 28 и цитираната съдебна практика).
- 38 Освен това, тъй като член 5, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 не е приложим към положение като разглежданото в главните производства, не може да се приеме, че решението, което запитващата юрисдикция трябва да възприеме относно влизането в сила на заповедта за изпълнение или относно валидността на тази заповед в такъв случай, може да лиши прилагането на тази разпоредба от всякаква ефективност.
- 39 При тези обстоятелства на въпроси от втори до четвърти по дело С-208/20 и на трите въпроса по дело С-256/20 следва да се отговори, че член 5, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска заповед за изпълнение срещу длъжник да влезе в сила и не налага обезсилването на такава заповед.

По съдебните разноски

- 40 С оглед на обстоятелството, че за страните в главните производства настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производствата пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

- 1) Член 1, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета от 28 май 2001 година относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че не се прилага в случай, в който съд на държава членка извършва в друга държава членка справка за адреса на лице, на което трябва да бъде връчено съдебно решение.
- 2) Член 5, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че допуска заповед за изпълнение срещу длъжник да влезе в сила и не налага обезсилването на такава заповед.

Bay Larsen

Silva de Lapuerta

Safjan

Обявено в открито съдебно заседание в Люксембург на 9 септември 2021 година.

Секретар

A. Calot Escobar

Председател на шести състав

L. Bay Larsen